

ความเป็นมาของปัญหา

ประชาชนส่วนใหญ่ (ประมาณ 80 %) ของประเทศไทยมีอาชีพเกษตรกรรม และค่อนข้างยากจน แม้ว่าประเทศไทยจะได้พัฒนาประเทศอย่างมีแผนตั้งแต่วันที่ พ.ศ. 2504 เป็นต้นมา คือ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504 - 2509) จนปัจจุบันนี้ได้ประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) ความเจริญเติบโตก็เกิดขึ้นแต่เฉพาะในเมืองและพื้นที่ส่วนน้อยของประเทศ ประชาชนส่วนใหญ่ซึ่งอยู่ในชนบทก็ยังยากจนอยู่เช่นเดิม ช่องว่างรายได้ของประชาชนระหว่างคนมี - คนจน ยิ่งนับวันจะห่างกันมากยิ่งขึ้น ปัญหาในชนบทซึ่งได้พูดกันมาตั้งแต่ พ.ศ. 2492 และยังคงพบอยู่ในปัจจุบัน อาจกล่าวโดยสรุป 3 ประการ คือ (1: 1)

1. ปัญหาเรื่องความยากจนของประชากร
2. ปัญหาเรื่องความไม่รู้ของประชากร และ
3. ปัญหาเรื่องสุขภาพอันไม่สมบูรณ์ของประชากร

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบันทรงมีความห่วงใยประชาชนในชนบทมาก จะเห็นได้จากพระบรมราโชวาท พระราชทานแก่คณะผู้บริหารงานเร่งรัดพัฒนาชนบท รัชสมัยวาระราชการจังหวัด ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต เมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2512 ท่อนหนึ่ง ความว่า (2: 8)

การเร่งรัดพัฒนาชนบทเป็นงานที่สำคัญ เป็นงานที่ยาก เป็นงานที่จะต้องใช้ไหวพริบและความสามารถ คือต้องเฉลียวทั้งฉลาด ทำด้วยความบริสุทธิ์ใจ มิใช่ที่จะมุ่งหากินด้วยวิธีการใด ๆ ใครอยากหากินขอไหล่ออกจากตำแหน่งไปทำการค้าดีกว่า เพราะเราหาผู้ดีหลายไปแล้วมานเมืองเราลมหม และเมื่อบานเมืองของเราลมหมแล้วเราก็อยู่ไม่ไค้ ก็เท่ากับเสียหมดทุกอย่าง...

จากคำปราศรัยของ ฯพณฯ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี ในงานเลี้ยงอาหารกลางวันของสมาคมนักเรียนทุนรัฐบาล ณ ห้องนภาลัย โรงแรมดุสิตธานี วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2525 สรุปได้ว่า ประชาชนในชนบทนั้นมีกว่า 30 ล้าน และหนึ่งในสาม หรือจำนวน 10 ล้านคนยังอยู่ในฐานะยากจน เกือบจะเรียกได้ว่า ยังช่วยตัวเองไม่ได้ มีรายได้น้อย มีผลผลิตต่ำ ขาดโอกาสในการศึกษา หรือได้รับการศึกษาไม่เพียงพอ สุขภาพไม่สมบูรณ์ จะก่อให้เกิดความสนใจแก่เขาเหล่านั้นเป็นพิเศษอย่างเร่งด่วน ต้องหาวิธีการพิเศษที่จะเข้าไปถึงตัวและแก้ปัญหาพื้นฐานของเขา ก่อน คือ ช่วยให้อยู่ดีกินดี และมีความรู้ที่จำเป็นแก่การครองชีพ โดยถือเป็นนโยบายหลักของรัฐบาล สำหรับโครงการที่เป็นกิจกรรมทางด้านการศึกษา มุ่งจะให้การศึกษาเป็น "สื่อ" ที่สำคัญในการพัฒนาที่เป็นประโยชน์แก่คนยากคนจนในชนบทให้มากยิ่งขึ้น และในการพัฒนาดังกล่าว นอกจากจะมีโครงการพิเศษเร่งด่วนแล้ว ยังมีกิจกรรมการพัฒน่อีกมากมายซึ่งดำเนินการปกติ ภายใต้ความรับผิดชอบของกระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ โดยรัฐบาลจกัให้มีการปรับปรุงระบบบริหารการพัฒนาชนบทให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น แต่ความสำเร็จของการพัฒนาไม่ใช่จะอยู่ที่ฝ่ายรัฐบาลฝ่ายเดียวเท่านั้น ทุก ๆ ฝ่ายมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของประเทศจะต้องช่วยกัน (3: 54-61)

ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญของการดำเนินการพัฒนาประเทศที่ผ่านมา สรุปได้ดังนี้ คือ (4: 12-14)

1. มีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ปฏิบัติการบ่อยครั้ง

การกำหนดพื้นที่ดำเนินงานโครงการล่วงหน้า ซึ่งตามหลักการแล้วจะมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการบริหารโครงการ แต่มีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ปฏิบัติการบ่อยครั้ง ทั้งนี้เกิดจากความรีบด่วนในการเลือก ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติได้เมื่อพิจารณาทางด้านเทคนิคและวิชาการ เป็นผลให้เกิดความล่าช้าในการขอเบิกจ่ายงบประมาณ การเปลี่ยนแปลงพื้นที่มีเกือบทุกโครงการ โดยเฉพาะโครงการที่ลงสู่ระดับหมู่บ้าน

2. โครงการไม่ลงสู่พื้นที่ยากจนสูง

การดำเนินงานของโครงการต่าง ๆ ในบางพื้นที่ยังไม่ลงสู่หมู่บ้านที่มี

ความยากจนระดับสูง ทั้งนี้เพราะหมู่บ้านที่มีความยากจนหนาแน่นมักจะมีระดับความ-
พร้อมในการพัฒนาค่อนข้างต่ำ ยังยึดถือแนวทางปฏิบัติอย่างเดิม คือ เลือกหมู่บ้าน
ที่ปฏิบัติงานง่าย มีผลงานชัดเจน ทำให้หมู่บ้านที่ได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาไม่ใช่
หมู่บ้านที่มีความยากจนสูง

3. องค์กรประชาชนไม่ได้เป็นผู้เลือกโครงการ

โครงการส่วนใหญ่มีการกำหนดโดยเจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่ ซึ่งเป็นผู้รับ-
ผิดชอบโครงการ โครงการที่ถูกกำหนดลงในพื้นที่บางแห่งจึงไม่สามารถตอบสนองต่อ
ความต้องการและปัญหาของประชาชนที่เผชิญอยู่จริง

4. ขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นับเป็นปัญหาและอุปสรรค
ที่สำคัญประการหนึ่ง ปัญหาดังกล่าวมีตั้งแต่ระดับกระทรวงลงไปถึงระดับจังหวัด อำเภอ
และตำบล จุดประสานแผน ณ ระดับจังหวัด พบว่า ยังขาดการประสานทั้งโครงการซึ่ง
อยู่ในสังกัดเดียวกัน และการประสานกับโครงการอื่น ๆ ซึ่งอยู่ต่างกระทรวง ผู้รับผิดชอบ
แต่ละโครงการจะขึ้นตรงต่อกรมเจ้าสังกัด การปฏิบัติงานจึงมักจะรายงานตรงขึ้นไป
ในลักษณะต่างคนต่างทำ เมื่อวิเคราะห์หาลึกลงไปถึงระดับอำเภอ และตำบล จะพบ
ลักษณะปัญหาที่คล้ายคลึงกัน คือ ยังเป็นในรูปต่างคนต่างทำ

5. โครงการขาดความผสมผสาน

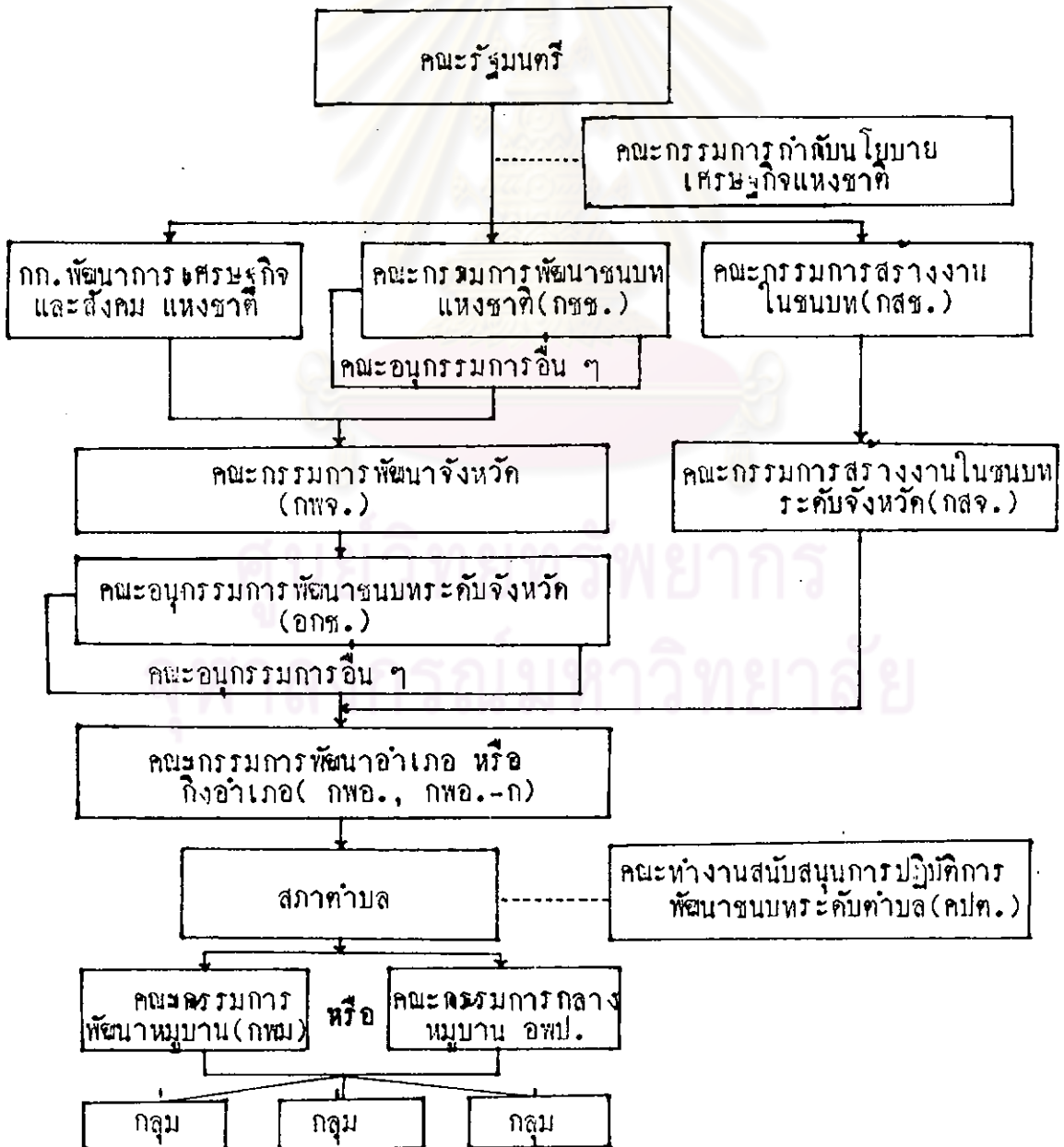
จากการพิจารณาเรียงโครงการ นอกจากจะมีปัญหาในการบริหาร ปัญหา
ด้านเทคนิคบางประการ ตลอดจนรายละเอียดปลีกย่อยของแต่ละโครงการแล้ว หลาย ๆ
โครงการที่ควรจะสามารถเชื่อมโยง สนับสนุนซึ่งกันและกัน ก็ยังไม่สามารถดำเนินการได้

ในปัจจุบันกำลังพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) แผนงานนี้มีจุดเด่นที่สำคัญและถือว่าเป็นการพัฒนาชนบท
แนวใหม่ คือ ได้มีการกำหนดพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนา โดยเน้นหนักพื้นที่ชนบทยากจน
ล่างหลัง เน้นเรื่องความสมดุล เป็นธรรมชาติของการพัฒนา และความมีระเบียบวินัยของ
สังคม (5: บทนำ)

หลักการและเจตนารมณ์ของการพัฒนาชนบทแนวใหม่ มุ่งให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา เลือกโครงการของรัฐที่ตรงกับปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นโดยความร่วมมือสนับสนุนของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และให้ 4 กระทรวงหลัก คือ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ผนึกกำลัง ร่วมมือประสานกันอย่างใกล้ชิดในการดำเนินการทุกระดับ และมีการจัดโครงการสร้างการบริหารการพัฒนาชนบท ดังนี้ (6: 12)

แผนภูมิที่ 1

โครงสร้างการจัดระบบบริหารการพัฒนาชนบท

หากพิจารณาองค์กรของรัฐในส่วนภูมิภาค ตามโครงสร้างระบบบริหาร การพัฒนาชนบท จะเห็นว่าองค์กรในระดับอำเภอเป็นตัวจักรที่สำคัญที่จะทำให้การ คำเป็นงานพัฒนาชนบทแนวใหม่บรรลุเป้าหมาย เพราะว่า องค์กรระดับอำเภอ จะ เป็นที่เลี้ยง เป็นที่ปรึกษาที่สำคัญในการจัดทำแผนของตำบล หมู่บ้าน ในลักษณะแผน จากเบื้องล่าง (Bottom Up) และเป็นจุดประสานที่สำคัญของแผนที่กำหนดจาก เบื้องบน (Top Down) ตลอดจนการดำเนินการตามแผนด้วย ตามหลักการบริหาร ซึ่งได้แบ่งระดับการบริหารออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับสูง เป็นระดับนโยบาย เปรียบ ได้กับองค์กรระดับจังหวัด ระดับกลาง เป็นระดับประสานงาน เปรียบได้กับองค์กร ระดับอำเภอ และระดับปฏิบัติ เปรียบได้กับองค์กรระดับตำบล หมู่บ้าน

การพัฒนาชนบทนั้น มิได้มีลักษณะเป็นเพียง "สาขา" หนึ่งของการพัฒนาประเทศ เท่านั้น แต่เป็นเป้าหมายที่ทุกสาขาวิทยาการจะต้องเข้าร่วมกันอย่างเป็นขบวนการ การพัฒนาชนบทจึงจะมีโอกาสประสบผลสำเร็จได้ การดำเนินการพัฒนาชนบทในแผน แยกย่อยกันทำ ซากการประสานงาน มีลักษณะซ้ำซ้อนซึ่งกันและกัน ปราศจากการ เสริมสร้างซึ่งกันและกันในระหว่างสาขาต่าง ๆ ปราศจากความเข้าใจและการเข้าร่วม ของคนจำนวนมาก สิ่งเหล่านี้คือประเด็นพื้นฐานที่ทำให้การพัฒนาชนบทไม่เกิด "พลัง" และถ้าประเทศยังขาดพลังในการพัฒนาชนบทอย่างเป็นระบบ ไม่ว่าแนวความคิดจะวิเศษ สักเพียงใด ไม่ว่าจะระดมทรัพยากรเข้าไปเพิ่มอีกเพียงใด ผลที่ได้จากการพัฒนาชนบท ก็ย่อมจะไม่บังเกิดขึ้นแก่ประชาชนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง (7 : 1)

าพณา พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี ได้ให้ความสำคัญของ กระบวนการประสานงานอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวเปิดการประชุมระดับ อธิบดี และผู้ว่าราชการจังหวัด เรื่อง "ระบบการบริหารการพัฒนาชนบท" เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2525 มีสาระสำคัญที่น่าสนใจตอนหนึ่ง ความว่า (8 : 1)

. . . เรื่องสำคัญประการแรกที่ผมอยากขอให้พวกเราช่วยกันให้ความสนใจ ก็คือ การทบทวนผลการพัฒนาชนบทของเราเท่าที่เป็นมาในภาคนี้ ผมแน่ใจว่าจุดอ่อน ที่สำคัญประการหนึ่งของเรา ก็คือ การที่พวกเราแต่ละคนซึ่งมีส่วนในการพัฒนาชนบท

ทำงานก็แยกกันทำงานของคุณไปคนละทิศละทาง ผลที่เกิดขึ้นจึงขาดพลัง ไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย เกิดความซ้ำซ้อน สูญเปล่า รัฐบาลนี้เห็นว่า เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง จะปล่อยให้ปัญหาพอกพูนขึ้นอีกต่อไปไม่ได้ . . .

หลักการบริหารนั้น โดยสาระสำคัญแล้วอยู่ที่การประสานงานมากกว่าอย่างอื่น และจะต้องถือเป็นหลักสำคัญอันดับแรกในทุกองค์การ ส่วนหลักการบริหารอื่น ๆ ที่เทเลอร์ (Taylor) และฟาโยล (Fayol) วางไว้ เช่น หลักวางลำดับงาน ให้ลดหลั่นกันไป หลักการแบ่งงาน หลักให้มีเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญนั้น เป็นเพียงหลักที่สนับสนุนหลักการประสานงานเท่านั้น (9: 21) และหากมีการประสานงานเกิดขึ้นในองค์การใด หรือมีการประสานงานระหว่างองค์การต่้องค์การด้วยกันก็จะเกิดประโยชน์ดังต่อไปนี้ (10: 164)

1. ช่วยให้เกิดเอกภาพในการบริหารงาน ทำให้การบริหารงานดำเนินไปอย่างสมดุล ปราศจากความขัดแย้ง ตลอดจนช่วยให้เกิดการดำเนินงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ มีบรรยากาศการทำงานแบบประชาธิปไตย
2. ช่วยให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายโดยราบรื่น และรวดเร็ว
3. ช่วยให้ทุกคน ทุกฝ่ายมีความเข้าใจทราบซึ่งถึงนโยบายและวัตถุประสงค์ขององค์การได้ดียิ่งขึ้น อันเป็นอุปการะให้การบริหารงานประสมผลสำเร็จด้วยดี
4. ช่วยประหยัดเวลาในการทำงานให้น้อยลง และสามารถทวีผลผลิตของงานมากขึ้น
5. ช่วยประหยัดเงิน วัสดุ และสิ่งของในการดำเนินงาน
6. ช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
7. ช่วยให้การดำเนินงานมีทีมเวิร์ค เป็นการเพิ่มผลสำเร็จของงานให้มากขึ้น
8. ช่วยสร้างความเข้าใจอันดี และสามัคคีธรรมในหมู่คณะ
9. ช่วยลดข้อขัดแย้งในการทำงาน
10. ช่วยเสริมสร้างขวัญในการทำงานของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ให้ดีขึ้น
11. ช่วยลดอันตรายจากการทำงานให้น้อยลง

12. ช่วยป้องกันการทำงานซ้ำและซ้อนกัน
13. ช่วยก่อให้เกิดความคิดใหม่ ๆ และมีการปรับปรุงอยู่เสมอ

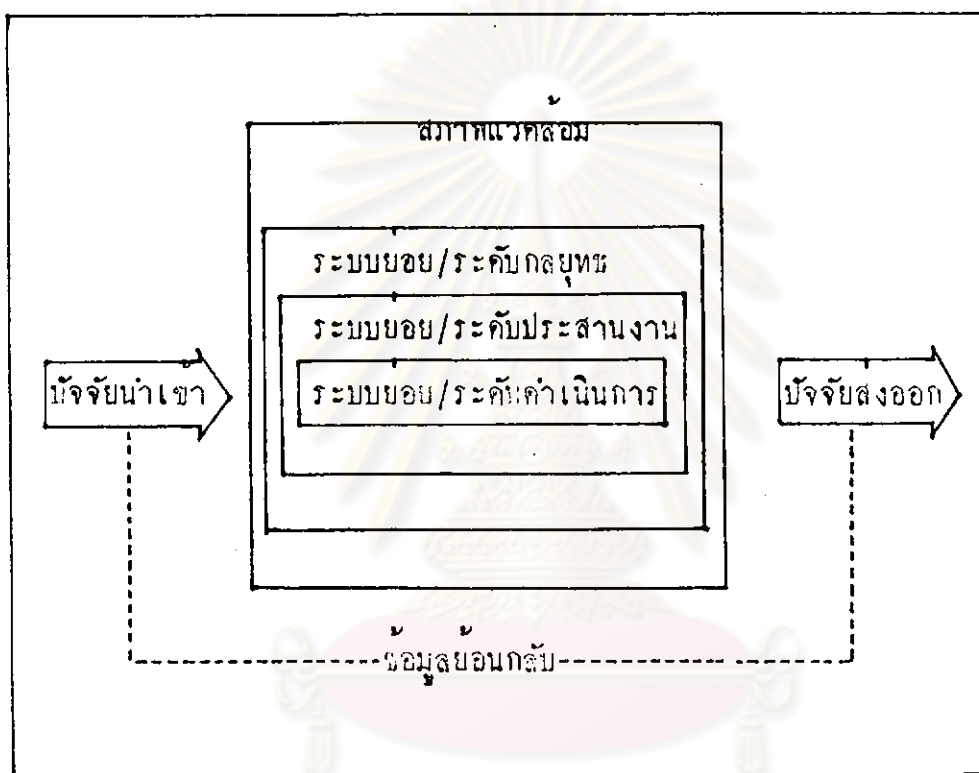
กระทรวงศึกษาธิการในฐานะหนึ่งในสี่กระทรวงหลักในการพัฒนาชนบท มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาและวัฒนธรรมของชาติ รับผิดชอบต่อการแก้ปัญหาความยากจนในกลุ่มปัญหาที่ 3 คือ ความไม่รู้ และแยกย่อยออกเป็น 3 ปัญหา คือ (4: 28)

1. ถูกเอาโรคเอาเปรียบ
2. ขาดความรู้เพื่อปรับปรุงความเป็นอยู่
3. ขาดความรู้เรื่องสำคัญ ๆ ในการประกอบอาชีพ

กระทรวงศึกษาธิการได้มีโครงการแก้ไขปัญหาดังกล่าวในแผนพัฒนาชนบท ทั่วทุกพัฒนาชนบทพื้นที่ยากจน และหมวกกระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินการภายใต้ความรับผิดชอบของกรมต่าง ๆ ในรูปแบบของการศึกษานอกโรงเรียน มากมายหลายโครงการ นอกจากนั้นในส่วนของจัดการศึกษานอกโรงเรียนได้มีหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งของรัฐ เอกชน และสมาคม ดำเนินการอยู่ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดให้มีการประสานงานกัน การจัดการศึกษาดังกล่าวจึงจะบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

กระบวนการประสานงาน เป็นกระบวนการที่สำคัญกระบวนการหนึ่งในกระบวนการบริหาร หรือเป็นระบบย่อยที่สำคัญ ดังแผนภูมิที่ 2 แสดงให้เห็นความสำคัญของกระบวนการบริหารในรูปแบบการบริหารเชิงระบบ และเป็นที่ยอมรับแล้วว่า การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การศึกษาเป็นเครื่องมือ เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาด้านอื่น ๆ การศึกษาเป็นระบบย่อยระบบหนึ่งที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาชนบท และพื้นที่ชนบทยากจนเป็นพื้นที่เป้าหมายสำคัญอันดับแรกในการพัฒนาประเทศ ความแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (2525-2529) ภัยเหตุนี้ จึงได้ทำการวิจัย เรื่อง "สภาพและปัญหาในการประสานงานการศึกษาของคณะกรรมการพัฒนาอำเภอในพื้นที่ชนบทยากจนภาคเหนือ" ในครั้งนี้

แผนภูมิที่ 2
 การบริหารเชิงระบบ
 ระบบย่อย/ระดับกลยุทธ์ ประสิทธิภาพ และดำเนินการ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการประสานงานการศึกษาของคณะกรรมการพัฒนาอำเภอกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในพื้นที่ชนบทยากจนภาคเหนือ
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการประสานงานการศึกษาของคณะกรรมการพัฒนาอำเภอกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในพื้นที่ชนบทยากจนภาคเหนือ

ข้อตกลงเบื้องต้น

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์ได้มาจากแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ หัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาและอุปสรรคในการประสานงานการศึกษาของคณะกรรมการพัฒนาอำเภอกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้บริหารระดับสูงในระดับอำเภอ ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงต่อการพัฒนาชนบท จึงถือว่าข้อมูลที่เก็บรวบรวมในการวิจัย เป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพและปัญหาในการประสานงานการศึกษาของคณะกรรมการพัฒนาอำเภอกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในอำเภอ ในพื้นที่ชนบทยากจนภาคเหนือ ในขอบเขตดังนี้

ก. ประชากรที่ศึกษา คือ หัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอ ในอำเภอ ยากจน ภาคเหนือ (พื้นที่เป้าหมายการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ.2525-2529) มีทั้งสิ้น 16 จังหวัด 71 อำเภอ 11 กิ่งอำเภอ เป็นหัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอ สังกัด 4 กระทรวงหลัก คือ

1. นายอำเภอ หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ สังกัดกระทรวงมหาดไทย เป็นประธานกรรมการพัฒนาอำเภอ หรือกิ่งอำเภอ (กพอ./กพอ.-ก)
2. เกษตรอำเภอ สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นกรรมการพัฒนาอำเภอ.

3. สาธารณสุขอำเภอ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เป็นกรมการพัฒนา
อำเภอ

4. ศึกษาธิการอำเภอ สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นกรมการพัฒนา
อำเภอ เป็นประธานอนุกรรมการฝ่ายการศึกษาใน กพอ. และเป็นประธานกรรมการ
อพป.ศช. อำเภอ/กิ่งอำเภอ

ข. ตัวแปรที่ศึกษา ศึกษาสภาพและปัญหาในการประสานงานการศึกษา
ของคณะกรรมการพัฒนาอำเภอกับหน่วยงานต่าง ๆ ในอำเภอ สังกัด 4 กระทรวงหลัก
เฉพาะอำเภอตากจน ภาคเหนือ โดยอาศัยงานในหน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนาอำเภอ
และกระบวนการประสานงานของแมคฟาร์แลนด์ (Dalton E. McFarland)
ดังนี้ คือ (11: 194-195)

1. การสร้างการมีส่วนร่วม
2. การประสานแผน
3. การปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับสถานการณ์
4. การปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น ข่าวสาร ข้อมูล
5. การระดมทรัพยากรเพื่อการแก้ไขปัญหา
6. การประสานสัมพันธ์ทางอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบ
7. การตัดสินใจร่วมกัน

คำนิยามในการวิจัย

การประสานงานการศึกษา หมายถึง ความร่วมมือร่วมใจในการดำเนินการ
งานโครงการด้านการศึกษาในแผนพัฒนาชนบทหมวดคนโยบายการพัฒนา
ชนบทพื้นที่ตากจน และหมวดกระทรวงศึกษาธิการ สามารถบรรลุ
วัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

คณะกรรมการพัฒนาอำเภอ หมายถึง คณะกรรมการพัฒนาอำเภอ และคณะกรรมการ
พัฒนากิ่งอำเภอ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารการพัฒนา
ชนบท (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2524 ซึ่งเรียกชื่อย่อว่า กพอ. หรือ กพอ.-ก.

มีนายอำเภอ หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ เป็นประธาน
 หัวหน้าส่วนราชการ สังกัด 4 กระทรวงหลัก เป็นกรรมการ และปลัดอำเภอ
 อาวุโส เป็นกรรมการและเลขานุการ

ชนบทภาคเหนือ หมายถึง พื้นที่ชนบทตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย
 การกำหนดพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบทในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
 สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (2525-2529) พ.ศ.2524 (ฉบับที่ 2) ใน
 ภาคเหนือ 16 จังหวัด 71 อำเภอ 11 กิ่งอำเภอ (7: 33-34)

ประโยชน์ของการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำข้อมูล และผลการวิจัยไปประกอบการ
 พิจารณาปรับปรุงระบบบริหารการพัฒนาชนบทได้ โดยเฉพาะแนวทางการประสานงาน
 ด้านการศึกษา ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด ท้นต่อเหตุการณ์
 ชักความซ้ำซ้อน และลดความสิ้นเปลืองในการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ บรรลุวัตถุประสงค์
 เป้าหมายการพัฒนากำลังคนตามโครงการ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานมีความสุข
 ความพอใจกับผลงานที่สำเร็จนั้น

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้ คือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎีการประสานงาน จากเอกสาร
 ตำรา และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กำหนดกรอบแนวความคิดทางทฤษฎี ศึกษา
 การประสานงานการศึกษาของคณะกรรมการพัฒนาอำเภอโดยโครงการนำร่อง (Pilot
 Study) ใช้แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเป็นเครื่องมือ ศึกษากลุ่มตัวอย่างประชากร
 ร้อยละ 25 ของประชากรทั้งหมด โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple
 Random Sampling) เพื่อกำหนดกรอบแนวความคิดทางภาคปฏิบัติ จากนั้น
 นำกรอบแนวความคิดทางทฤษฎีและทางภาคปฏิบัติผนวกเข้าด้วยกัน เป็นกรอบความคิด
 ในการวิจัยครั้งนี้

ขั้นตอนที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือวิจัยที่เป็นแบบสอบถาม ที่สร้างขึ้น ตามกรอบความคิดในการวิจัย ผ่านการพิจารณา ตรวจสอบเนื้อหา ข้อความ และ สำนวนจากผู้เชี่ยวชาญ อนุมัติให้ใช้เป็นเครื่องมือวิจัย

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบตรวจสอบ (Check list) ท้องการข้อมูลเกี่ยวกับ สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ เพศ ตำแหน่ง อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale)

แบบตรวจสอบ (Check list) และแบบปลายเปิด (Open ended) ท้องการข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการประสานงาน ปัญหาและอุปสรรคในการประสานงาน การศึกษาของคณะกรรมการพัฒนาอำเภอเกี่ยวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในสังกัด 4 กระทรวง-หลักในอำเภอ แต่ละประเด็นข้อคำถาม จะถาม 3 ลักษณะ คือ

- ก. สภาพการประสานงาน เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า
- ข. ระดับปัญหาและอุปสรรค เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า
- ค. ปัญหาและสาเหตุของปัญหา เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบ และ

แบบปลายเปิด

ขั้นตอนที่ 3 การรวบรวมข้อมูล ดำเนินการดังนี้

ก. ประชากรที่ศึกษา คือ หัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอ ประกอบด้วย นายอำเภอ หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ สาธารณสุขอำเภอ เกษตร-อำเภอ และศึกษาธิการอำเภอ รวมอำเภอละ 4 คน ในพื้นที่ชนบทภาคจนภาคเหนือ 16 จังหวัด 71 อำเภอ 11 กิ่งอำเภอ ดังนั้น ประชากรทั้งหมด คือ 328 คน

ข. กลุ่มตัวอย่างประชากร

1. จำนวนตัวอย่างประชากร คำนวณจากตารางของเครซี และ มอร์แกน (Robert V. Krejcie & Daryle W. Morgan) ที่ว่า ประชากร 328 คน ในระดับแห่งความเชื่อมั่น .05 ใช้จำนวนตัวอย่างประชากร 181 คน

(12: 608)

2. วิธีการสุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) คือ กำหนดตัวอย่างประชากรเป็นกลุ่มรายอำเภอ ตามเขตการปกครอง และถือตามสัดส่วนในแต่ละจังหวัด

การเลือกกลุ่ม ใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลากเป็นรายชื่ออำเภอ

ก. วิธีการรวบรวมข้อมูล

ส่งแบบสอบถาม พร้อมแนบของคิคแสดมภ์เพื่อส่งคืน ทางไปรษณีย์ ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างประชากร (แนบหนังสือขอความร่วมมือทั้งส่วนที่เป็นทางราชการของมณฑลพิศวิทยาลัย และหนังสือส่วนตัวของผูู้วิจัย) ในกรณีที่ไม่ได้รับแบบสอบถามคืน ใช้วิธีทวงถามทางไปรษณีย์

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการดังนี้

แยกข้อมูลจากแบบสอบถาม ออกเป็น 4 ส่วน

ส่วนที่ 1 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ หาการ้อยละ

ส่วนที่ 2 สภาพการประสานงานการศึกษาของคณะกรรมการพัฒนาอำเภอกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในสังกัด 4 กระทรวงหลัก วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ หาการ้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ส่วนที่ 3 ระบุปัญหาและอุปสรรคในการประสานงานการศึกษาของคณะกรรมการพัฒนาอำเภอกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในสังกัด 4 กระทรวงหลัก วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ หาการ้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ส่วนที่ 4 ปัญหาและสาเหตุของปัญหา อุปสรรคในการประสานงานการศึกษาของคณะกรรมการพัฒนาอำเภอกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในสังกัด 4 กระทรวงหลัก วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ หาการ้อยละ และเรียงลำดับความสำคัญ

ขั้นตอนที่ 5 การนำเสนอข้อมูล และรายงานผลการวิจัย คำเป็นการ
ตามลำดับ ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ

กล่าวถึง ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา วัตถุประสงค์ของ
การวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ข้อตกลงเบื้องต้น คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และลำดับขั้นในการนำเสนอ
ข้อมูล ตามลำดับ

บทที่ 2 ข้อเขียนและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

กล่าวถึง หลักการ ทฤษฎี ข้อเขียนและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

กล่าวถึง วิธีดำเนินการวิจัย และการรวบรวมข้อมูล โดยละเอียด
ในเรื่องประชากร และกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างเครื่องมือ
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้

บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล และผลการวิเคราะห์ข้อมูล

กล่าวถึง วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ลำดับการเสนอผลการวิเคราะห์
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งนำเสนอในรูปแบบตาราง แผนภูมิ และอื่น ๆ ตามความเหมาะสม
ของข้อมูลแต่ละรายการ และสรุปผลการวิเคราะห์

บทที่ 5 บทสรุป

กล่าวถึง การสรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

แผนภูมิที่ 3
แสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

